

Contactblad van de Nederlandse Mycologische Vereniging

Redactie: P. B. Jansen, Paul Windhausenweg 26, Breda
F. A. v. d. Bergh, Cressantlaan 17, Alkmaar

Bij de dood van Dr. M. A. Donk

Op 2 september 1972 overleed op 64-jarige leeftijd, enige dagen na een zware operatie, Dr. M. A. Donk, één van de meest vooraanstaande taxonomische mycologen van deze tijd. In hem verloor de Nederlandse Mycologische Vereniging haar kundigste vakmycoloog en één van haar markantste persoonlijkheden. Voor velen onder ons is het heengaan van Rien Donk bovendien een groot persoonlijk verlies.

Donk's interesse voor de mycologie ontstond al tijdens zijn middelbare-schooljaren, hetgeen blijkt uit zijn lid worden van de Nederlandse Mycologische Vereniging in 1925. Zijn eerste mycologische publicatie verscheen nog voor zijn 20e jaar in de "Mededelingen van de Nederlandse Mycologische Vereniging" in deel 16/17 (1928); zijn eerste grote werk (1931) en zijn daarop aansluitende dissertatie (1933), samen een revisie vormend van de Nederlandse Heterobasidiomycetes (zonder branden en Roesten) en de Aphyllophorales, verschenen in de delen 18/20 en 22 van hetzelfde tijdschrift.

In deze revisie, waardoor zijn naam als systematicus voorgoed gevestigd werd, braken inzichten baan, die zich reeds aarzelend aftekenden in het vroegere boek van Bourdot en Galzin. Met de eerste van deze auteurs had Donk veel contact bij de voorbereiding van dit werk. Door deze publicatie was Nederland in 1933 reeds in de uitzonderlijke positie, dat het een moderne flora voor een belangrijk deel van de Basidiomycetes had. Dat dit werk nog steeds belangrijk is, blijkt uit een herdruk in 1969. Doordat de determinatietabellen erin wat moeilijk zijn, is dit werk in onze vereniging niet zo intens gebruikt als wel gewenst zou zijn.

Na zijn promotie vertrok Donk naar Nederlands Indië waar hij tot eind 1940 leeraar was, maar begin 1941 als mycoloog werd aangesteld aan het Herbarium van de Botanische Tuin te Buitenzorg. Kort daarop, van 1942 tot 1945 werd het werk ruw onderbroken door internering in Japanse gevangenkampen. Van 1947 tot 1955 had hij de leiding van het Herbarium te Bogor (voorheen Buitenzorg); in 1956 werd hij hoofd van de mycologische afdeling van het Rijksherbarium te Leiden, waar hij ook caput-colleges in de mycologie gaf aan ouderejaars-studenten.

In 1941 publiceerde Donk een stuk over nomina conservanda en confusa, waarmee een nieuw aspect van zijn wetenschappelijk werk aan het licht trad. Meer dan enig ander mycoloog was Donk ervan doordrongen, dat het gehele bouwwerk van de mycologische naamgeving opgetrokken was op een onbetrouwbare ondergrond, omdat de nomenclatorische nalatenschap van de vroegere mycologen zeer onvolledig was doorvorst en dat een zeer grondige inventarisatie van oude namen en hun typificatie onontbeerlijk was. Tot de laatste werkdag van zijn leven is hij aan deze zich zelf opge-

legde taak bezig geweest.

Een afgerond resultaat van dit monnikenwerk is een serie van 14 artikelen (1951-1963) over de genusnamen van de Hymenomyceten. Hierin heeft Donk alle genusnamen verantwoord, die hij met zijn fabelachtige literatuurkennis kon opsporen. Het dikste deel van deze serie (deel 11), dat over de genus-namen van de Agaricales (1962), beslaat alleen al ruim 300 pagina's. Van de meeste delen was ondertussen reeds een herdruk nodig (1964).

Zijn grote nomenclatorische ervaring en zijn helder inzicht in het complex van regels in de "Code of Botanical Nomenclature" brachten Donk er vaak toe, te strijden tegen onvolkomenheden daarin. Soms heeft hij scherp stelling genomen in nomenclatorische strijdvrage, zoals bijvoorbeeld die over de typificatie van namen die van vóór het "starting-point" stammen en de z.g. "superfluous names".

Bracht vooral zijn plichtsbeseft hem tot nomenclatorisch werk, dat hij evenwel met liefde en toewijding deed, toch was Donk in zijn hart een systematicus en dan vooral één op zoek naar de grote lijnen in het systeem van de Basidiomyceten. Dit systeem was en is nog steeds in een overgangsfase van de oude klassieke indeling, vooral gebaseerd op macromorphologische kenmerken, naar een nieuwe indeling die mede berust op micromorphologische, cytologische, chemische en physiologische kenmerken. De bijdragen van Donk aan deze omzetting en de ideeën die daaraan ten grondslag liggen, zijn zeer groot. Dit komt wel het best tot uitdrukking: in 1933 reeds in zijn dissertatie, in zijn publicatie "A conspectus of the families of the Aphyllophorales" (Persoonia 3: 199-324, 1964) en in zijn lezingen in 1968 in Knoxville (U.S.A.) gehouden en gepubliceerd in "Evolution in the higher Basidiomycetes" (Knoxville 1971). Donk's indirecte invloed op de opbouw van een nieuw systeem, n.l. die via gesprekken en correspondentie met andere mycologen over de gehele wereld, kan nauwelijks overschat worden.

Met grote zorgvuldigheid heeft Donk een begin gemaakt met de analyse van een aantal verzamelgroepen van relatief kenmerk-arme fungi, zoals de Corticiaceae s.l. en de Cyphellaceae s.l., respectievelijk in "Notes on resupinate Hymenomycetes" 1 t/m 6, 1954-1962, en in "Notes on Cyphellaceae" 1 & 2, 1959-1962, waarin hij tal van nieuwe genera beschreef en niet voordien bekende verwantschappen aantoonde.

Typische producten van Donk's kennis, ordenende geest en nauwkeurigheid zijn de "Check list of European hymenomycetous Heterobasidiaceae" (Persoonia 4: 145-335, 1966) en de volgend jaar verschijnende "Check list of European polypores"; bij de eerste zijn de genummerde aantekeningen achter de lijst opgenomen, bij de tweede werden ze afzonderlijk gepubliceerd (Notes on European polypores 1-11, 1966-1972). In deze lijsten zijn opgenomen de namen van alle in Europa voorkomende soorten van de betreffende groepen met alle synoniemen en referenties naar de op die soorten betrekking hebbende literatuur. Dit soort werk was alleen mogelijk doordat Donk naast een grote literatuurkennis ook een ongelooflijke vormenkennis bezat. Dit laatste uitte zich ook in het veld en maakte excursies met hem, voor hen die in zijn groepen waren geïnteresseerd, tot een belangrijke gebeurtenis. Jongeren waren dan soms geneigd de gelegenheid zo grondig uit te buiten, dat de excursies voor hem zeer afmattend werden.

Briefschrijvers hadden het vaak zwaar met hem. Verzoeken om determinaties en informatie bleven vaak lang onbeantwoord. De wachtenden wisten vaak niet, dat dergelijke verzoeken hem van over de gehele wereld bereikten, zodat hij er slechts een deel van kon beantwoorden, toch steeds hopende dat hij ze allemaal af zou kunnen werken.

Hoe hulpvaardig Donk in wezen was, bleek als men hem persoonlijk om hulp kwam vragen. Al het andere werd opzij gezet en zo nodig werd een ware jacht in bibliotheek en collectie geopend om de gevraagde informatie te kunnen verstrekken. Het

is ook voorgekomen dat hij aan een manuscript van een ander, waarvan hij de opzet en inhoud belangrijk achtte, maar waarvan de afwerking zeer slecht was, wekenlang onafgebroken werkte om het in orde te brengen.

Donk was een wetenschapsman van het zuiverste water. Verschil tussen werktijd en vrije tijd bestond voor hem nauwelijks; zijn werkkamer thuis was letterlijk en figuurlijk het verlengde van de woonkamer. De meer dan 2300 pagina's druks, waaraan er nog honderden zullen worden toegevoegd door publicaties die in manuscript gereed zijn, zijn het tastbaar resultaat van zijn arbeid, en al deze pagina's met hun uiterst compact gebrachte mycologische informatie vormen tezamen een blijvend monument voor zijn werkzaam leven. Een minder tastbare, maar even belangrijke nalatenschap is het stempel dat hij heeft gedrukt op het denken en werken van een internationale generatie van mycologen.

Men zou uit dit alles de indruk kunnen krijgen dat Donk een eenzijdig iemand was. Niets is echter minder waar! Men kon met hem over vele andere zaken praten, of dit nu b.v. kunst, geschiedenis of politiek was, en telkens weer ontdekken dat hij een zeer brede interessesfeer had.

Rien Donk was een zeer bijzonder mens, die door velen erg gemist zal worden. Het meest door haar, die hem het naast stond en wie wij van harte de sterkste toewensen, die zij zo nodig heeft om alleen verder te kunnen gaan. Wij hopen, dat zij troost zal vinden in de wetenschap dat hij voortleeft in alles wat hij tot stand heeft gebracht.

C. BAS

Naschrift: Een biografie met foto van Dr. Donk en een volledige lijst van zijn publicaties zullen in 1973 in Persoonia gepubliceerd worden. Overdrukken hiervan zullen op aanvraag gaarne worden toegezonden.

C. B.

DE EXCURSIE NAAR N.W. FRANKRIJK

De door de fam. Tjallingii voorbereide excursie naar N.W. Frankrijk bracht 14 oktober een tiental mycologen bijeen in Ambleteux. Helaas was het reeds vele weken zeer droog geweest en in de dagen van ons verblijf woei constant een zeer droge N.O. wind. De duinen (op vele plaatsen helaas schrikbarend verknoeid) leverden daardoor weinig op. Het meeste werd nog gevonden in de bossen, die vaak op vruchtbare, leemhoudende grond groeiden. Zo vonden we nog een exemplaar van *Amanita Eliae*. Omdat er niet veel grote paddestoelen stonden, hebben we nu extra op de kleintjes gelet; er waren vele *Alnicola*'s, o.a. *Aln. alnetorum* en *celluloderma*. Opvallend was het geringe aantal *Mycena*'s en *Galerina*'s, waartegenover weer diverse *Cortinarius*-soorten stonden. De determineer-ellende was ook hier volop aanwezig. Bijv. bij *Cort. hinnuleus*. Ik noteerde: opvallend onaangename, mufte kelderlucht, iets van *Trich. sulfureum*, maar niet zo sterk. Anderen roken niets van deze sulfureumgeur. Wat zeggen de auteurs? Ricken: sterk erdartig, den Kopf angreifend. Moser: typisch erd- oder staubartig. Kühn en Romagn.: odeur désagréable (de moisi ou terreuse). Lange: smell characteristic (somewhat of *Trich. sulfureum*, but much fainter). We hebben het maar op *Cort. hinnuleus* gehouden!

Al met al was het een gezellige week voor de liefhebbers. We hopen de duinen en de vele kalkgraslanden, zoals op de Blanc Nez nog eens in een regenrijke herfst te bezoeken.

P.B. J.